

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії
Рівненського державного
гуманітарного університету

проф. Р.М. Постоловський

«29» березня 2019 р.

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 023 «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО,
ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО, РЕСТАВРАЦІЯ»
для здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»
на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) молодшого
спеціаліста, ступеня молодший бакалавр**

Схвалено вченою радою художньо-педагогічного факультету
Протокол № 1 від «19» листопада 2019 р.

Голова вченої ради
художньо-педагогічного факультету Н.Б. Дзюбишина доц. Дзюбишина Н.Б.

Розробники: проф. О.А. Сташук
доц. О.В. Черношок

Рівне – 2019

Програма фахового випробування зі спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра та для вступників, які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра / Сташук О.А., Чернюшок О.В. – Рівне, РДГУ, 2019. – 11 с.

Розробники:

Сташук О.А. професор, кандидат педагогічних наук, зав. кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва РДГУ

Чернюшок О.В. доцент, кандидат педагогічних наук кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва РДГУ

Рецензент: **Лупій С.П.** доцент кафедри «Історії і теорії мистецтва» Львівської національної академії мистецтв, кандидат мистецтвознавчих наук

Програма фахового випробування призначена для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра та для вступників, які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра. В ній визначені вимоги до рівня підготовки вступників, запропоновані завдання, призначені для виявлення їх творчих здібностей, охарактеризовані критерії оцінки завдань, рекомендовані літературні джерела.

Розглянуто на засіданні кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва (протокол № 2 від 20. 02. 2019 р.)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019 р.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ.....	6
Історія декоративно-прикладного мистецтва.....	6
Композиція твору декоративно-прикладного мистецтва.....	7
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ	8
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	10
ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС	11

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Правові підстави. Модернізаційні зміни, що відбуваються в українській освіті у зв'язку з євроінтеграційними процесами, суспільно-політичними подіями у державі, прийняттям та оновленням змісту низки нормативно-правових документів з питань освіти і виховання (Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Проектів стандартів вищої освіти, Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді, та ін.) зумовлюють необхідність перегляду формування професійної компетентності майбутнього художника, спроможного реалізувати на практиці завдання художньо-естетичного-виховання підростаючого покоління.

Програму вступного випробування укладено відповідно до завдань освіти, задекларованих у зазначених вище нормативно-правових документах, та відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. за № 266» для комплексної оперативної оцінки знань, умінь і навичок вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» із галузі знань 02 «Культура та мистецтво» за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра та для вступників, які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра.

Відповідно до вимог Стандарту вищої освіти вступники, окрім загальних компетентностей, повинні володіти здатністю формувати художню концепцію, вивчення, узагальнення і впровадження в художньо-творчий процес інновацій та новітніх технологій декоративно-прикладного мистецтва, мислення цілісним художнім образом, вільного володіння образотворчими засобами вираження, розуміння і сприйняття явищ культури та мистецтва, а також вирішення професійних завдань крізь призму категорій естетики.

Метою фахового випробування за спеціальністю «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» є перевірка рівня фахової компетентності вступників у межах освітньо-професійної програми молодшого спеціаліста. Фахове випробування проводиться також з метою виявлення рівня умінь та навичок з історії декоративно-прикладного мистецтва: вступник має засвідчити теоретичну мистецьку підготовку з різноманітних питань історії декоративно-прикладного мистецтва, рівень набутих художніх здібностей при створенні декоративної орнаментальної композиції тощо.

Вимоги до рівня підготовки вступників.

Вступник повинен знати:

1. Основні державні нормативні документи, що визначають зміст освіти та мистецтва, а також основні тенденції розвитку вітчизняного та зарубіжного образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва.
2. Зміст основних класичних стилів та сучасних напрямів розвитку декоративно-прикладного мистецтва й мистецтвознавчої науки.
3. Правила, прийоми та методи творчо-мистецького відтворення об'єктів і явищ навколишнього середовища у вигляді художнього образу, а також найбільшої соціокультурної цінності – людини.
4. Традиційні, інноваційні та освітні форми, методи і засоби здійснення освітнього процесу в галузі декоративно-прикладного мистецтва.
5. Шляхи та правила реалізації художньо-естетичних потенціалів, практики творчо-виставкової та мистецько-просвітницької діяльності.

Вступник повинен уміти:

1. Практично застосовувати базові знання з теорії та історії мистецтв, використовувати їх при створенні художніх образів згідно правил і закономірностей композиційної побудови, використовуючи образно-асоціативну, стилістичну та пластичну мову.

2. Оперувати професійною термінологією, демонструвати здатність критично мислити, здатність до узагальнення, аналізу і синтезу у професійній діяльності в галузі декоративно-прикладного мистецтва.

3. Демонструвати високий практичний рівень професійного керування освітнім процесом, а також володіння різноманітними художніми техніками та технологіями.

4. Здійснювати пошук, збір, систематизацію, нагромадження інформації освітнього та мистецтвознавчого характеру, у тому числі й з допомогою сучасних інформаційних технологій.

5. Тракувати формотворчі засоби образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.

Порядок проведення вступного випробування.

Вступне випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією Рівненського державного гуманітарного університету.

Допуск до вступного випробування вступників здійснюється за умови наявності аркуша результатів вступних випробувань, аркуша формату А4 та документа, що засвідчує особу (паспорт).

Фахове випробування проводиться в усній формі, що передбачає надання відповідей на питання екзаменаційних білетів. Вступник також має запропонувати творчий варіант композиції на задану тему у вигляді графічного ескізу (ескізів), виконаного на аркуші формату А4. Матеріал – графічні приладдя та матеріали (на вибір вступника).

Вступник отримує один комплект екзаменаційних завдань, заміна завдань не дозволяється. Екзаменаційні білети складаються відповідно до даної програми, друкуються на спеціальних бланках за встановленим зразком та затверджуються головою приймальної комісії Рівненського державного гуманітарного університету.

Пропонуючи ескіз орнаментальної композиції, вступник виявляє уміння та навички композиційної побудови зображення, уміння бачити та відтворювати як окремі деталі, так і узагальнювати, досягати цілності та цілісності зображення, створювати художній образ.

Під час фахового випробування вступник має право звернутися до екзаменаторів з проханням щодо уточнення умов завдань. Натомість вступнику не дозволяється користуватися сторонніми джерелами інформації (електронними, друкованими, рукописними, а також альбомами, ілюстраціями тощо) та порушувати процедуру проходження фахового випробування, що може бути причиною для відсторонення вступника від вступних випробувань.

Для письмового запису відповідей на екзаменаційні завдання використовуються аркуші усної відповіді відповідного зразка. Після внесення вступником відповіді до зазначеного аркушу він ставить під нею свій підпис. Вступник також особисто підписує запропоноване вирішення орнаментальної композиції на аркуші формату А4. Підписами голови та екзаменаторами фахової атестаційної комісії виконані завдання підтверджуються.

Порядок оцінювання відповідей вступників.

Оцінювання відповіді вступників на вступному випробуванні здійснюється членами фахової атестаційної комісії, призначеної згідно з наказом ректора.

При оцінюванні усних відповідей враховується рівень теоретичних знань широкого кола питань з історії та теорії образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, загальний рівень художньої підготовки, здатність виконати завдання на достатньо високому рівні.

Оцінки відповіді кожного вступника визначаються за 200-бальною шкалою.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Завдання складені на основі теоретичного матеріалу дисциплін «Історія образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва» та «Основи композиції». Сюди ж входять окремі питання теорії мистецтв, інтер'єру та перспективи, кольорознавства та ін. Запропоновані завдання містять у собі матеріал з історії мистецтв у контексті розвитку різноманітних мистецьких напрямів та стилів, окремих мистецьких явищ, а також основні положення композиційної побудови твору. Великої уваги надається вітчизняному мистецтву, визначенню його місця та значення у системі світового мистецтва.

Історія декоративно-прикладного мистецтва

1. Декоративно-прикладне мистецтво, його значення в системі культурно-естетичного виховання.
2. Методи вивчення образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва в історичному контексті.
3. Основні види архітектурних систем.
4. Перспектива в образотворчому та декоративно-прикладному мистецтві, її види та застосування.
5. Особливості декоративного малювання з натури.
6. Монументальні мистецтва, види та особливості.
7. Матеріали та інструменти образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва.
8. Дизайн як мистецтво, його види та особливості.
9. Матеріали та інструменти декоративного живопису.
10. Декоративно-прикладне мистецтво, види та особливості.
11. Особливості малювання людини в декоративно-прикладному мистецтві.
12. Рельєф, горельєф, контррельєф, їх особливості.
13. Мистецтво книжкової графіки, особливості та історичний контекст.
14. Монументально-декоративний живопис, особливості застосування.
15. Народне, самодіяльне та професійне декоративно-прикладне мистецтво.
16. Основні види декоративного орнаменту, їх використання в мистецтві.
17. Загальна характеристика мистецтва Древньої Греції.
18. Декоративно-прикладне мистецтво періоду готики. Готичний вітраж.
19. Декорування виробів декоративно-прикладного мистецтва, форми та методи.
20. Загальна характеристика мистецтва Древнього Риму.
21. Середньовічна книжкова ілюстрація.
22. Декоративні мистецтва епохи бароко.
23. Колір та його значення у декоративно-прикладному мистецтві.
24. Пейзажний жанр українського живопису ХІХ ст.
25. Живописні та графічні здобутки Т.Г. Шевченка.
26. Г. Нарбут – засновник нової школи української графіки.
27. Художнє різьблення як важливий вид декоративно-прикладного мистецтва.

28. Твір образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. Ідея, зміст, форма.
29. Художній образ у мистецтві.
30. Мистецтво творчого відтворення. Площинне і об'ємне зображення у декоративно-прикладному мистецтві.
31. Композиція твору образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, основні композиційні закономірності.
32. Поняття «стилізації» у мистецтві. Принципи застосування в художньому творі.
33. Кераміка, її види та особливості.
34. Жанри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, види, особливості.
35. Творчість Катерини Білокур.
36. Образ Козака Мамає в українському мистецтві.
37. декоративно-прикладного мистецтва
38. Мистецтво декоративної скульптури: історичний контекст.
39. Декоративно-прикладне мистецтво Відродження.
40. Інтер'єр та його особливості у історичному контексті.
41. Творчість Марії Приймаченко.
42. Народні традиції поліської вишивки, їх використання в сучасному декоративно-прикладному мистецтві.
43. Мистецтво батику, види та особливості.
44. Значення мистецької спадщини школи Михайла Бойчука.
45. Роль народних традицій і художніх ремесел у розвитку вітчизняної культури і мистецтва.

Композиція твору образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва

1. Композиція як одна із фахових дисциплін підготовки художника декоративно-прикладного мистецтва.
2. Композиція як співставлення, складання, поєднання елементів у одну цільну структуру.
3. Теоретичні основи побудови художньої композиції.
4. Фронтальна двовимірна художня композиція.
5. Об'ємна трьохвимірна художня композиція.
6. Використання законів композиції у творі декоративно-прикладного мистецтва.
7. Компоненти та засоби художньої композиції.
8. Форма як представлення (подача) образотворчого матеріалу та як формат твору.
9. Використання законів композиції у керамічному творі.
10. Кольорова та тонова пляма (основна і другорядна) в художній композиції.
11. Колір та колорит як одні з основних компонентів композиції художнього твору.
12. Світло та світлотіньові відтінки, їх значення в побудові композиції художнього твору.
13. Різноманітні види фактури, їх властивості та можливості використання в побудові композиції художнього твору.
14. Композиційний центр в художньому творі, його важливість та основні засоби виявлення.
15. Статика та динаміка як одні із основних композиційних засобів художнього вираження.
16. Симетрія та асиметрія в композиції художнього твору.

17. Ритм в образотворчому та декоративно-прикладному мистецтві, засоби його використання.
18. Контраст як співставлення за розмірами, спрямуванням, кольором тощо, його використання в композиції художнього твору.
19. Підпорядкування компонентів композиції та композиційних засобів ідейному задуму твору.
20. Композиційна спів розмірність та поєднання усіх частин композиції між собою.
21. Цілісність як неподільність, взаємозв'язок і узгодження усіх елементів композиції.
22. Композиційне пропорціювання. «Золотий» перетин.
23. Композиційні засоби відтворення ідейності в творі образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва.
24. Композиційні засоби відтворення виразності та довершеності художнього твору.
25. Горизонтальні та вертикальні спрямування та їх використання при побудові композиції.
26. Сміслові та асоціативні композиційні вирішення.
27. Композиційні принципи у природі, приклади їх використання у творчості.
28. Формат твору як композиційне явище.
29. Просторова глибина, елементи її відтворення.
30. Особливості лінійно-конструктивної композиційної побудови художнього твору.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ВСТУПНИКІВ

Оцінки відповіді кожного вступника визначаються за 200-бальною шкалою.

Виділені такі рівні компетентності:

I рівень – початковий. Відповіді вступника при відтворенні навчального матеріалу елементарні, фрагментарні, зумовлені початковими уявленнями про сутність образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. У вирішенні практичних творчих завдань вступник не виявляє самостійності, демонструє низький рівень володіння правилами композиційної побудови художнього твору. Вступник володіє окремими термінами та поняттями з теорії та історії мистецтва, з допомогою викладача здатний створити ескіз елементарної композиції художнього твору.

II рівень – середній. Вступник володіє певною сукупністю теоретичних знань з теорії, історії мистецтва та композиції, відтворює основні поняття та мистецтвознавчі терміни, але досить поверхово, не обґрунтовуючи взаємозв'язку між ними. З допомогою викладача здатний створити композицію художнього твору, але без чіткого і конкретного виявлення художнього образу. Поверхово володіє художніми техніками та технологічними прийомами.

III рівень – достатній. Вступник знає і може самостійно сформулювати основні поняття теорії, історії мистецтва та композиції, навести приклади їх застосування у практичній діяльності, володіє закономірностями їх практичного використання в художньому творі. Здатний самостійно робити висновки, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим. Здатний виконати практичне завдання на достатньому художньому рівні, спроможний до творчого відтворення та інтерпретації, але не завжди може самостійно стилізувати та узагальнити.

IV рівень – високий. Вступник має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень теорії, історії мистецтва та композиції, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно інтерпретувати закони, принципи композиційної побудови художнього твору. Відповідь характеризується точністю формулювань, логікою, достатнім рівнем узагальненості знань. Практичне завдання виконує на достатньо високому художньому рівні, художній образ прочитується чітко та конкретно.

**Таблиця відповідності
рівнів компетентності значенням 200-бальної шкали оцінювання відповідей
вступників під час фахового випробування**

Рівень компетентності	Шкала оцінювання	Національна шкала оцінювання
<p>Початковий відповіді вступника невірні, фрагментарні, демонструють нерозуміння програмного матеріалу в цілому; недостатньо орієнтується у основних напрямках і стилях, не здатний дати основні визначення і охарактеризувати на належному рівні основні положення декоративно-прикладного мистецтва, суттєво затрудняється у термінології; нездатний до самостійного створення художньої композиції</p>	1-99	незадовільно
<p>Середній відповіді вступника визначаються розумінням окремих аспектів програмного матеріалу, але характеризується поверховістю та фрагментарністю, при цьому допускаються окремі неточності; у визначенні теоретичних мистецьких понять допускає помилки, не може їх належно класифікувати і узагальнити; не здатний враховувати і використовувати композиційні закономірності при ескізуванні</p>	100-149	задовільно
<p>Достатній відповіді вступника визначаються правильним і глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу, але при цьому допускаються окремі неточності; затрудняється дати мистецький аналіз різноманітних проблем образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва; при створенні художнього образу наявні ознаки недовершеності та невиразності</p>	150-179	добре
<p>Високий відповіді вступника визначаються глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу; вступник вільно володіє теоретичним матеріалом щодо різноманітних питань образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, впевнено і аргументовано наводить означення, вміло використовує термінологію; вільно оперує та використовує основні композиційні закономірності при створенні художнього образу</p>	180-200	відмінно

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Басанець Л.В. Художні техніки рисунка / Л.В. Басанець. – Одеса: ОДПІ, 2002 – 128 с.
2. Бурлака В.Г. Актуальне мистецтво на рубежі століть / В.Г. Бурлака // Пластичне мистецтво № 1. - 2008. – С. 10-17.
3. Запаско Я.П. Декоративно-ужиткове мистецтво. (Словник). Т.1. / Я.П.Запаско, І.В.Голод, В.І. Білик, Я.О. Кравченко, С.П. Лупій, В.Ф. Любченко, І.А. Мельник, О.О.Черновський, Р.Т. Шмагайло. – Львів: Афіша, 2000. – 364 с., - 316 іл.
4. Запаско Я.П. Декоративно-ужиткове мистецтво. (Словник). Т.2. / Я.П.Запаско, І.В.Голод, В.І. Білик, Я.О. Кравченко, С.П. Лупій, В.Ф. Любченко, І.А. Мельник, О.О.Черновський, Р.Т. Шмагайло. – Львів: Афіша, 2000. – 400 с., - 279 іл.
5. Жданова Н.С. Перспектива (учебное пособие) / Н.С. Жданова. – М.: Владос, 2004. – 224 с.
6. Захарчук-Чугай Р. Народне декоративне мистецтво Українського Полісся. Чорнобильщина. / Р.В.Захарчук-Чугай. – Л.: Інститут народознавства НАН України. 2007. – 336 с.
7. Кара-Васильєва Т. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках "великого стилю". / Т. Кара-Васильєва, З. Чегусова. – К.: Либідь, 2005. – 280 с.
8. Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти (навчальний посібник для студентів художньо-графічних факультетів вищих педагогічних навчальних закладів) / М.А. Кириченко, - К.: Вища школа, 2002. – 188 с.
9. Мельник А.М. Український живопис ХХ – ІХ ст.(альбом) / А.М. Мельник. – К.: Галерея, 2007. – 304 с.
10. Михайленко В.Є. Основи композиції / В.Є. Михайленко. – К.: Каравела, 2004. – 304 с.
11. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво.(Словник-довідник). / А.М.Пасічний. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. – 216 с.
12. Придатко Т.В. Мистецтво України 1991-2003 / Т.В. Придатко, З.В. Чегусова, Т.Ю. Скляренко. – К.: Мистецтво, 2003. – 256 с.
13. Образотворче мистецтво//№2 (78). Вид. нац. спілки худ. України. - 2011.
14. Рівненський державний гуманітарний університет: історія та розвиток (1940-2010 рр.)/За ред. проф. Р.М.Постоловського. – Рівне: Волинські обереги, 2012. – 316 с.
15. Селівачов М.Р. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія). / М.Р.Селівачов. – К.: Редакція вісника «Ант іжин: ТОВ «Аспект – Поліграф», 2005. – XVI, 400 с., іл.

16. Столярчук Б.Й. Митці Рівненщини. Енциклопедичний довідник. 2-е вид., допов. і перероб. – Рівне, вид. О.Зень, 2011. – 386 с.
17. Чегусова З.В. Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен (альбом-каталог) / З.В. Чегусова. – К.: Зат «Атлант ЮЕМСІ», 2002. – 511 с.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

1. http://teoria-practica.ru/rus/files/arhiv_zhurnala/2012/7/pedagogika/denisenko-bazik.pdf
2. http://hudozhnikam.ru/risovanie_golovi/13.html
3. <http://artsblog.com.ua/uroki-risovaniya-nabroski-i-zarisovki/urok-4-kak-risovat-nabroski-po-predstavleniyu.html>
4. uk.wikipedia.org/wiki/Категорія:Теорія_мистецтва
5. stud.com.ua/48611/etika_ta_estetika/zagalna_teoriya_mistetstva
6. stud.com.ua/48597/etika_ta.../teoriya_mistetstva_estetichnogo_vihovannya_shillera
7. uk.wikiquote.org/wiki/Категорія:Теорія_мистецтва
8. <www.visnik.org/pdf/v2017-04-02-hayevaya.pdf>
9. philosophy.karazin.ua/ua/.../alforova_program_teoriya_ta_istoriya_mystectva.pdf
wiki.kspu.kr.ua/.../ЛЕКЦІЯ_1._ВИДИ,_ЖАНРИ_І_ВИРАЗНІ_ЗАСОБИ_ОБРАЗОТ...
studme.com.ua/1040051413554/.../teoriya_istoriya_izobrazitel'nogo_iskusstva